

MED VAJO GORSKE REŠEVALNE SLUŽBE SLOVENIJE JE IZGUBILO ŽIVLJENJE PET REŠEVALCEV

TRAGEDIJA V TURSKEM ŽLEBU

V torek, 10. junija letos, se je ob 11.30 v vznožju Turske gore (2251 m) v Kamniško-Savinjskih Alpah zgodila največja gorska nesreča v Sloveniji, ko je med redno letno vajo omahnilo 300 metrov v globino pet izkušenih gorskih reševalcev: 42-letni kranjskogorski zdravnik in član tamkajšnje postaje GRS **dr. Jani Kokalj**, 43-letni načelnik inšpektorata policije Uprave za notranje zadeve iz Kranja, načelnik GRS Kranj, gorski reševalec letalec in inštruktor **Mitja Brajnik**, 41-letni učitelj in ravnatelj osnovne šole v Predvdvoru ter načelnik postaje GRS Jezersko **Luka Karničar**, 45-letni turistični delavec in član GRS Bovec **Boris Mlekuž** ter 34-letni alpinist in gorski reševalec z Jezerskega **Rado Markič**.

Novica o tej nesreči je dobesedno šokirala Slovence, pa naj bi se ukvarjali s planinstvom ali ne: koga ne bi prizadela vest, da je na usposabljanju za poslanstvo, v katerem so vseskozi pomagali ljudem v nesreči, ugasnilo njihovo lastno življenje.

DOBRO PRIPRAVLJENA VAJA

Kot je v dnevniku Slovenske novice poročal **Mirko Kunšič**, dolgoletni kronist vsakršnih dogajanj v slovenskih gorah in tudi v slovenski Gorski reševalni službi, je do tragedije nesluteneh razsežnosti prišlo na stojišču v skalah Turske gore. »Med 52 udeleženci redne vsakoletne vaje je bilo kar 13 zdravnikov in zdravnic,« mu je kmalu po nesreči očitno še v šoku pripovedoval namestnik načelnika Komisije za GRS pri PZS **Janez Brojan**, sicer načelnik Postaje GRS Mojstrana. »Zjutraj pred odhodom v steno smo še enkrat preverili vse podrobnosti, kako bomo delali na dveh sidriščih v steni. Pilota helikopterja sta pod vrh Turske gore na stojišče z naklonino 40 stopinj pripeljala oba inštruktorja,

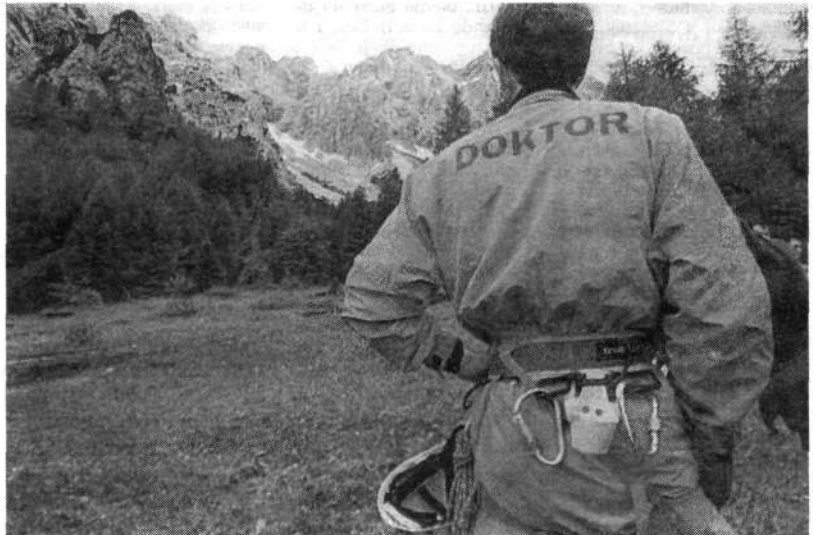
dr. Kokalja in Brajnika, midva z **dr. Janijem Pšenico** pa sva izstopila v sosednji Brani. Na obeh lokacijah smo zaradi večje varnosti poskrbeli za vrvne ograje. Piloti so na obe lokaciji vozili po dva reševalca letalca, ki ju je letalski tehnik z električnim dvigalom helikopterja z jeklenico posamično spuščal do sidrišča. Tam sta izvedela za vrsto poškodbe 'ponesrečenca', ki ga je igral eden od alpinistov. Morala sta ga pravilno oskrbeti, spraviti v reševalno vrečo in po dvigu v helikopter odpeljati na varno.«

Kot je pripovedoval Brojan, je bil na prvem sidrišču ob Kokalju in Brajniku tudi Mlekuž, ki je kot kandidat za inštruktorja opazoval dogajanja. Ob 11.30 so z jeklenico v steno spustili Markiča in Karničarja, prav hitro sta spravila v reševalno vrečo zdravnico **dr. Miro Ažman** iz Kamnika, ki je igrala ponesrečenko, ob njej pa je bil na jeklenici pripet njen kolega iz GRS Kamnik **Marjan Kregar**. »Nekdo iz skupine,« je pripovedoval Janez Brojan, »je dal tehniku v helikopterju znak, da lahko začne dvigovati 'ponesrečenko' in reševalca ob njej. Takrat je prišlo do tragedije.«

Na varnostni žici, vpeti v sidrišče, je bil namreč še vedno pripet eden od reševalcev.

REŠEVALCI IN HELIKOPTER NA ISTI VRVI

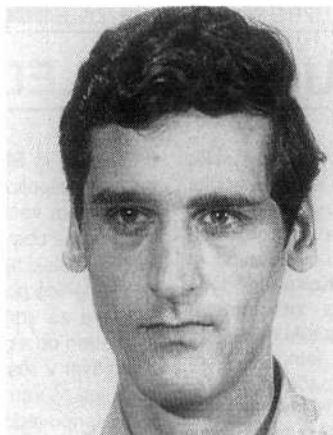
Nekaj trenutkov potem, ko je letalski tehnik dobil nedvoumen znak, da je na sidrišču vse pripravljeno za dvigovanje »ponesrečenke« v vreči in reševalca ob njej, je pritisnil na gumb električnega helikopterskega dvigala. Jeklenica se je začela navijati, začelo se je dvigovanje s sidrišča, na katerem je bilo takrat še pripetih pet reševalcev.

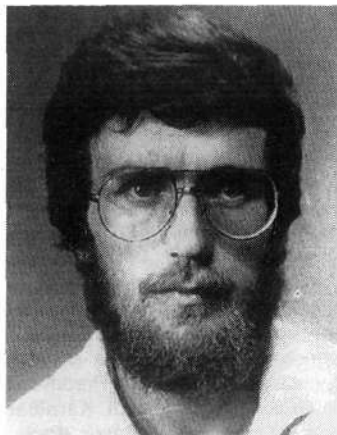
Turski žleb (v ozadju), kjer so omahnili v smrt gorski reševalci.

Foto: Srdjan Živilović

»Le nekaj trenutkov zatem se je v eter zarezal krik pilota 'Mašina je šla v p...',« piše Mirko Kunšič. Tisti, ki so to slišali, so najprej pomislili, da je odpovedal motor helikopterja, v resnici pa so zaradi tolikšne nasprotno sile odpovedali vsi instrumenti v njem. Temu kriku je za grebenom Turske gore hip zatem sledil obupen ropot. Pilot je zavil k steni in rešil, kar se je rešiti dalo, potem ko je moral zaradi hude obremenitve dodati veliko plina. Nato se je plovilo začelo hitro dvigovati, sila motorja je pretrgala vrv med reševalno vrečo in reševalci na sidrišču, dr. Ažmanova v reševalni vreči in Kregar na vrvi ob njej pa sta ostala pripeta k helikopterju.

Mitja Brajnik

Luka Karničar

Pilot je po radijski zvezi takoj povedal, da je izpulil skalo, v katero je bilo pripeto sidrišče, ki je zgrmela v globino, prizadet dejal, da ni nikogar več na sidrišču in takoj nato izgovoril najbolj žalosten stavek v svojem življenju: »Vidim jih. Vsi ležijo pod steno...«

V trenutku, ko to poročamo, posebna komisija še vedno preučuje vse podrobnosti v zvezi z nesrečo. Govori se, da naj bi jeklenica ob dvigovanju »ponesrečenke« in reševalca ob njej s sidrišča potegnili še dr. Janija Kokalja, ki se je po nekaj trenutkih ponovno znašel na sidrišču. Nemara je bil še vedno pripet, nekdo je dal znak, da je na tleh vse v redu in da lahko »ponesrečenko« dvignejo, moč helikopterja pa je skupaj z jeklenico dvignila vseh sedem reševalcev, ki so bili pripeti nanjo. Ko se je zanihala, se je utrgala — ali pa je helikopter izpulil kline, na katere je bila pripeta, in vse skupaj s skalo vred je padlo 300 metrov globoko. Pilot naj bi se z večše naučenim manevrom zadnji trenutek izognil novi tragediji, ko je malo manjkalo, da ni elisa zasekala v skale, v tem primeru pa bi zgrmel še helikopter z dvema gorskima reševalcema pod seboj in dvema članoma posadke na krovu.

»PRAVEGA VZROKA NE BOMO IZVEDELI!«

Načelnik GRS Celje **Daniel Kopusar** je dan po nesreči novinarjem dejal, da kljub prvim analizam še ni natančno znano, zakaj se je zgodila nesreča. »Bojim se,« je dejal, potem ko je v prosekuri celjske bolnišnice pomagal identificirati trupla, »da pravega vzroka za nesrečo ne bomo nikoli izvedeli.«

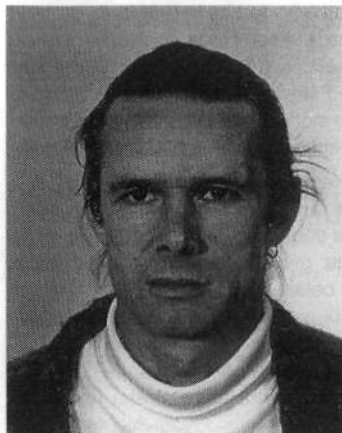
Odšli so zgledni člani slovenske planinske organizacije, izvršni gorski reševalci in predvsem izredni ljudje: dr. Jani Kokalj, priljubljeni kranjskogorski zdravnik, ki je tja prišel iz svojega Topolja v Selški dolini, česar v govorjenju ni niti mogel niti hotel nikoli skriti, je nekajkrat — enkrat tudi z bratom, prav tako zdravnikom dr. Francijem — iz Tajske po skrivnih gozdnih stezah tihotapil zdravila za uporne burmanske študente; Mitja Brajnik, diplomirani pravnik, ki se je iz Kranja preselil

na Bled, v Kranju pa ostal tako v službi kot v svojem matičnem planinskem društvu in GRS, visok policijski uradnik, ki ga po dobrem dobro poznajo pogostejši obiskovalci slovenskih gora in tudi množičnih planinskih pohodov; Luka Karničar, Jezerjan od nog do glave, ravnatelj osnovne šole v Preddvoru, eden od znamenitih gornikov Karničarjev, ki je v Slovenijo prinesel turnosmučarske relije, potem ko se je udeležil nekaterih drugod v Alpah; njegov sokrajan Rado Markič, najmlajši od peterice, ki je bila usodnega 10. junija letos na isti vrvi; in Boris Mlekuž, sicer rojen v Mariboru, vendar pravi Bovčan, ki se je ves posvetil goram in velik del reševanju gornikov, ki niso imeli te sreče, da bi jim bila gora, predvsem še Triglav in njegovi sosede, naklonjena.

In poleg vsega — kakšna ironija usode! Nesreča v Turški gori se je zgodila komaj dva dni pred 85. obletnico datuma, ki ga imajo slovenski gorski reševalci za svoj praznik. Dne 12. junija 1912 sta namreč zdravnik **dr. Jernej Demšar** in **dr. Josip Tičar** v Borovski vasi, sedanji Kranjski Gori, ustanovila »prvo resnično ekspedicijo«. V hotelu Razor v Kranjski Gori so nameravali kranjskogorski in drugi slovenski gorski reševalci proslaviti to visoko obletnico, na proslavi pa bi imel koncert tudi domači mešani pevski zbor Marijana Vodopivca pod vodstvom **Daneta Škerla**, katerega član je bil tudi dr. Jani Kokalj, ki bi moral v eni od pesmi peti solo.

Vsa proslavljanja obletnice GRS so do nadaljnjega odpovedana. Seveda pa je bila za peterico alpinistov in gorskih reševalcev žalna slovesnost, na kateri je z več pesmimi izpod gora, ki izražajo žalost, nastopil kranjskogorski pevski zbor.

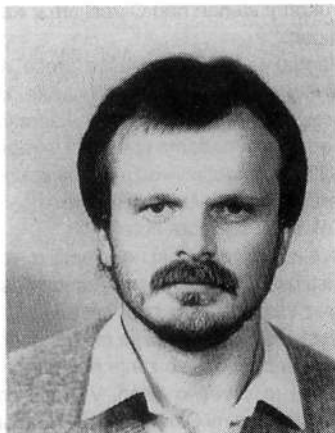
Žalna slovesnost je bila prav na to obletnico, 12. junija, v dvorani Zavoda za socialno zavarovanje ob Miklošičevi cesti v Ljubljani. Dvorana je bila do zadnjega kotička polna, spomin preminulih gorskih reševalcev so ob številnih alpinistih, gorskih vodnikih in gorskih reševalcih s svojo prisotnostjo počastili tudi predsednik države **Milan Kučan**, predsednik državne zbornice **dr. Janez**

dr. Jani Kokalj

Rado Markič

Boris Mlekuž

Podobnik, minister za notranje zadeve **Mirko Banelj**, direktor Republiške uprave za zaščito in reševanje **Bojan Ušeničnik** in poveljnik Civilne zaščite **Miran Bogataj**.

POSLOVILNI GOVOR GORSKEGA REŠEVALCA

Najprej je spregovoril gorski reševalec iz Kamnika **Cene Griljč**, ki je zaradi izgube tovarišev globoko pretresen povedal:

»Zaupana mi je bila težka, pa vendar častna dolžnost, povedati nekaj besed ob tragični nesreči in slovesu od prijateljev, očetov, mož in sinov — alpinistov in gorskih reševalcev.

Ni misli in ne stavkov, ni besed za izraz globokih čustev in tolažbe; v nas ni dovolj modrosti, s katero bi sebi, gorskim reševalcem, družinam ponesrečenih in vsem, ki jih je tragedija prizadela, lahko dovolj razumno povedali, koliko srčnosti in dostojanstva, znanja in sposobnosti, so imeli umrli reševalci Boris Mlekuž — član GRS Bovec, Mitja Brajnik — član GRS Kranj, dr. Jani Kokalj — član GRS Kranjska Gora, Luka Karničar in Rado Markič — člana GRS Jezersko.

Neštetokrat so takšne in še težje reševalne naloge na vajah in akcijah že opravljali. Bili so izkušeni, a kljub temu so skupaj s svojimi prijatelji — letalci in s policijsko letalsko enoto znanje še nadalje utrjevali.

namesto komentarja

OBROBLJENO S ČRNIM

Tako črne številke Planinskega vestnika, kot je tale, že dolgo ni bilo: v slovenskih in tujih gorah se je zadnji čas zgodilo toliko hudega, kot se ni že zdavnaj. Pod Tursko goro je umrlo pet slovenskih alpinistov in gorskih reševalcev, na vršnih pobočjih Mount Everesta osem gornikov iz več držav sveta, v Poljčah na Gorenjskem je bilo posvetovanje gorskih reševalcev, na katerem niso mogli mimo nekaterih nesreč z najhujšimi posledicami, vsaj eno od teh smo dodatno ilustrirali še z informacijami iz drugih zornih kotov, te julijske dni bo še obletnica smrti izvrstnega slovenskega alpinista Slavca Svetičiča, na katerega se spominja njegov naključni soplezalec izpred let.

Vse žalostno in tragično iz gor je, kot se zdi, zdaj padlo na kup. Vendar sprva ta številka sploh ni bila načrtovana tako: objavljen naj bi bil le spomin na

Slavca in dva referata iz Poljč; reševanje dveh Čehov iz Triglavskega pogorja in nesreča nizozemskih planincev sta se mi zdeli tako poučni, da ju je bilo skoraj nujno predstaviti poletnim obiskovalcem gora: oba primera naj bi bila svarilo in klic k previdnosti. Prosil sem oba avtorja, **Janeza Brojana** iz Mojstrane in **Luko Karničarja** z Jezerskega, in oba sta se strinjala, da lahko analiza teh dveh nesreč marsikoga odvrne od morebitne lahkomišelnosti pred odhodom v visokogorje. Takrat seveda ni nihče niti slutil, da bo to zadnji Lukov prispevek za Planinski vestnik.

Potem se je zgodil še Everest: preutrujeni planinci, ki so si plačali vzpon na streho sveta, se niso znali pravočasno ustaviti in so svoje hrepenenje po najvišjem plačali z življenjem. Tudi to je nauk za slovenske gornike, ki naj bi vedeli, kje je njihova zgoranja meja.

Slednjič se je podrl velik del sveta petim slovenskim družinam, v vrstah slovenske GRS je nastala globoka rana, kakršna se v dosedanjih 85 letih vanjo še ni zarezala, slovensko gornišvo je izgubilo pet svojih najodličnejših mož.

Kako naj bo ta številka Planinskega vestnika drugačna, manj črna, kot je!

Marjan Rastresen

Tokrat v stenah nad Okrešljem v Kamniško-Savinjskih Alpah.

Vendar je veriga človeške sreče nesluteno dolga in čvrsta le do naše usodne napake, ki jo kljub znanju in previdnosti lahko storimo kadarkoli in vsepovsod. Tedaj se nenadoma spremeni in tragedijo, v velik poduk živim, v neutolajljivo žalost najdražjih, sorodnikov, prijateljev in vseh ljubiteljev gora.

Tokrat je, žal, gora hotela.

Vzela je dragocen in nedojemljivo velik davek,

Tisti usodni trenutek so sekunde postale še krajše, čas brez vrednosti, čas brez časa.

Ustavil se je, ne da bi se moške utegnili zavedati, kaj se dogaja z njimi. Čas zanje nenadoma ni več obstajal.

Izginil je v večno temo, v kraljestvo belih sten, nad sočnimi jasami Okrešlja, nad krošnjami macesnov, nad modrim encijanom, ki je poleg drugega bujnega gorskega cvetja postal prvi in edinstveni žalni venec našim nepozabnim možem. Tam zgoraj, pod severno steno Turske gore, ki je kot veličasten spomenik iz svega

skalovja nemo bdela nad odprtimi in preranimi grobovi Borisa in Mitje, Janka, Luke in Rada.

Kaj se je zgodilo v neizmerljivem trenutku med nebom in zemljo, v steni nad krnico, kjer so ti izkušeni možje, reševalci, na varnem sidrišču sredi stene imobilizirali in pripravljali ponesrečenko za helikoptersko reševanje?

Modro bela kovinska ptica je s ponesrečenko in z reševalcem odletela proti jasi nad Okrešljem. Njen hrupni zvok je glasno donel in odmeval med stenami, ki so tisti hip postajale grob in pekel. Vsa resnica o tragediji je za vedno ostala tam gori.

Sredi belega dne je ugasnila svetloba, ugasnila so življenja naših fantov — mož in očetov, sinov in bratov, prijateljev, ugasnilo je upanje gorskih reševalcev — in se v hipu spremenilo v kruto grozo strahu, da se je zgodilo najhujše.

Hrup helikopterja je zamrl in v stenah nad Okrešljem je spokojni mir oznanjal žalost in resnico brezupa. Pomladni paradiz v severnem ostenju Kamniško-Savinjskih Alp se je ogrnil v globoko žalost. Pred očmi ne-

13 mrtvih gorskih reševalcev

Nesreča petih gorskih reševalcev v Turskem žlebu je v Sloveniji najhujša takšne nesreča doslej, v kateri so bili žrtve tisti, ki so prišli ponesrečencem v gore na pomoč. Zbiralec gradiva za popolno kroniko nesreč v slovenskih gorah zdravnik **dr. France Malešič**, tudi sam gorski reševalec, ve še za šest takih nesreč, v katerih je do letošnje hude gorske nesreče v Turski gori umrlo osem gorskih reševalcev.

Dne 16. avgusta 1942 so trije jeseniški alpinisti plezali v severni steni Rigljice (1907 m) v Julijskih Alpah. V vrhnjem delu je enemu na gladkih ploščah zdrsnilo, padel je in za seboj potegnil še ostala dva. Dva sta bila po 20-metrskem padcu v globino takoj mrtva, **Tone Tomazin** si je zlomil gleženj in nadlakt. Ker se fantje niso vrnili domov, so svojci naslednji dan sprožili reševalno akcijo, reševalci so zvečer priplezali do njih, preživelemu dali prvo pomoč in tam bivakirali. Dan pozneje je prišla dodatna pomoč, ker je bilo reševanje in strmih in previsnih stenah izredno težavno. Med spuščanjem zgornje skupine reševalcev je vrh sprožila za pest debel kamen, ta pa je sprožil plast kamenja in zbitega snega, ki je pod seboj pokopala nekaj reševalcev. **Miran Marn** je takoj podlegel poškodbam, **Franca Tarlarja** je najprej stisnilo čez nogi in do pasu, potem pa se je nanj zvalila še ogromna snežna klada in ga stisnila čez prsi, tako da je tam umrl. Šele od 20. do 22. avgusta je reševalcem uspelo prinesiti v dolino štiri Jeseničane, dva mrtva alpinista in dva mrtva reševalca.

Dne 29. junija 1975 si je planinec na Jezerski Kočni (2540 m) v Kamniških Alpah po zdrsu hudo poškodoval obe roki, glavo in prsni koš. Pred nočjo je na pomoč priletel helikopter, ki se je iz neznanega

vzroka Pod Kanceljni zrušil in zgorel, v njem pa sta umrla pilot **Franc Štajer** iz Medvod in zdravnik **dr. Gorazd Zavrnik** iz Kranja.

Dne 8. julija 1979 se je med usposabljanjem pilotov, mehanikov in letalcev-reševalcev takoj po vzletu na Gospincu na Kravcu (1491 m) v Kamniških Alpah zrušil helikopter, pri tem pa se je smrtno poškodoval zvezni inštruktor pilotov in gorski reševalec **Volodja Tkačev** iz Ljubljane.

Dne 9. januarja 1982 je v Žagarjevem grabnu pod Voglom (1540 m) v Julijskih Alpah zdrsnil smučar in se pri padcu hudo poškodoval. Ko so reševalci sestopali k njemu, je zdrsnil tudi neopremljeni miličnik in reševalec-pripravnik **Franc Zupan** iz Bohinja in za seboj potegnil še enega reševalca. Zupan si je pri padcu zlomil tilnik in je dobil tako hude notranje poškodbe, da jim je podlegel, drugi reševalec pa se je hudo poškodoval.

Dne 14. januarja 1990 si je v 1000 metrov globokem Breznu velike razpoke na Kaninu eden od italijanskih jamarjev poškodoval roko, dva dni pozneje pa je med reševanjem reševalcu iz Trsta **Massimiliano Puntarju** v podzemlju štiri kilometre od jamskega vhoda padel na glavo velik kamnit blok, mu zdrobil čelado in povzročil zlom lobanjskega dna, tako da je 18. januarja med reševanjem preminil.

Najbolj živo je še vedno v spominu nesreča lanskega 17. januarja, ko je skupina gorskih reševalcev šla ponoči na vrh Brane (2252 m) v Kamniških Alpah na pomoč poškodovanemu alpinistu. Na lednem pobočju gore se je pod nogami gorskega reševalca **Janeza Plevela** iz Kamnika sprožila kloža, reševalec je zdrsnil po snežišču, drsel 250 metrov, padel čez 150-metrsko steno in si smrtno poškodoval glavo.

M. R.

močnih prijateljev je umrlo pet reševalcev. Nihče ni mogel utajiti solz in skriti trpečega obraza bolečine — vedite, umrli so prijatelji!

Torek, 10. junija 1997. leta, nam bo ostal večno v spominu. Tega dne se je mnogo prezgodaj ustavil vaš čas življenja, mnogo prezgodaj se je končala vaša življenjska pot.

Tja, na Okrešelj, kjer smo se zadnjic srečali, se bomo še vračali. Tja bomo šli še v hribe. Tam se bomo poklonili vašemu spominu.

Počitvajte v miru.

Družinam — ženam, otrokom in staršem, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, vsem ljubiteljem gora — v imenu slovenskih gorskih reševalcev izrekam globoko sožalje.«

BESEDA SLOVESA IZ MINISTRSTVA ZA OBRAMBO

Za njim je govoril Miran Bogataj, ki je dejal:

»Spoštovani dr. Jani, Luka, Rado, Mitja in Boris!

Težko nam je, če umre človek. Še težje, če umre človek, ki smo ga poznali. Najtežje nam je takrat, ko usoda pretрга vezi in korenine z ljudmi, s človekom, s katerimi so nas povezovalе številne vezi in stiki. Usoda poseže nenadno, hipno, nenapovedano in dokončno. Vrsta korenin, vezi se prekine, presahne življenjski sok in drevo pade. Naenkrat in nepreklicno.

In predvčerajšnjim okoli poldneva, tam na Turski gori, je bila roka usode še toliko bolj nedojemljiva. Vas, dr. Jani, Luka, Rado, Mitja in Boris, od tedaj ni več. V hipu. Pet gornikov, alpinistov in gorskih reševalcev. Mož v najboljših letih. Mož v obdobju, ko ste lahko dali največ. Mož, ki ste ljubili gore, stene, tudi pogled na zeleno Logarsko dolino pod Okrešljem. Imeli ste vse. Znanje, izkušnje, življenjsko modrost, pa vendar... usoda ne izbira. In zmogli ste še bistveno več. Živeli ste za vrednote, ki niso dane vsakomur. Bili ste srečni moške. Te vrednote že 85 let razvija Gorska reševalna služba Planinske zveze Slovenije. Pomagati ponesrečenemu v gorah, pomagati mu v stiski. To ste potrjevali nešteto krat v številnih reševalnih akcijah. To izročilo gorskih reševalcev ste potrjevali tudi v najtežjih razmerah. Požrtvovalno, nesebično in ne meneč se za lastno tveganje. Svoje znanje ste znali in zmogli prenašati mlajšim. Brez velikih besed. V teh stremljenjih in prizadevanjih ste dali največ, kar je mogoče, svoja življenja.

Slovenski gorski reševalci so onemeli, med njimi je nastala praznina. Nenadomestljiva praznina. Onemeli so planinci in naši prebivalci. Onemeli smo mi, ki se srečujemo vsak dan znova z ujмами in nesrečami. Zakaj vedno najboljši, se nam je zastavljalo vprašanje. Odgovora ni in ga ne bo.

Ostali ste v svetu, v slovenskih gorah, ki ste jih nadvse ljubili. Pridružili ste se vrsti tistih, ki so v desetletjih, zato da bi rešili drugo življenje v gorah, izgubili svoja. Ni besed, s katerimi bi se vam lahko zahvalil v imenu vseh,

Bridka ljubezen

NEŽA MAURER

*Prek slike domačih Savinjskih planin
sem napela črn trak.*

*Tolikokrat sem jim šepetala:
— Ljubljene moje...
Zdaj ne spravim glasu iz grla.*

*Prebridko je grobu reči:
— Ljubljeni dom...*

(10. 6. 97)

Zadnji pozdrav

ALEŠ TACER

*Rdeče vresje je od žalosti zbledelo,
planinski mak mehko živót je sklonil,
večerno je nebo močno zardelo,
junakom se je gorski svet poklonil!*

*Nad tihožitjem tem planinski orel kroži,
neslišno režejo mu zrak peruti,
med skalami ujet poletni veter toži,
brezmejno žalost vso srce zasluti.*

*Goré so znova davek svoj pobrale,
visok, kot še nikoli prej ni bil;
za žrtve mlade fante so izbrale,
le kam bi človek srčno bol izlil?*

V spomin

VERA PIPAL

*Siva stena Turske gore,
poleg tebe — kdo še zmore
tistega, ki ima te rad,
vreči s sebe — v prepad?*

*Pod teboj na mali skali
so preveč imen vklesali
— njih, ki so gore ljubili,
tam življenje izgubili.*

*Pet imen si spet dodala!
Trdosrčna, siva skala,
boš lahko še mimo spala?*

*Iz krvi, ki si jo pila,
glej, da cvetje boš rodila.
Ponesrečenim v spomin.*

Grize, 15. 6. 1997

ki se v tej državi ukvarjamo z zaščito, reševanjem in pomočjo ljudem v stiski, v nesreči. Delo ste opravili pošteno, moško in nesebično. Žal mnogo, mnogo prezgodaj.

In nato pride nov dan. Poln spominov, žalosti. Praznine, ki je ne zabriše čas, čeprav življenje teče dalje. Ostal bo vaš del v trdni, učinkoviti in sodobni organizaciji Slovenske gorske reševalne službe. Hvala vam!

Vašim svojcem, vašim najbližjim izrekam v teh težkih dneh in urah globoko sožalje in iskeno sočutje v imenu Štaba Civilne zaščite Republike Slovenije, Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje Ministrstva za obrambo in v svojem imenu.

Slava vašemu spominu!«

ŽALNI GOVOR PREDSEDNIKA PZS

Slednjič je spregovoril predsednik Planinske zveze Slovenije **Andrej Brvar**, ki je rekel:

»Dragi prijatelji!

Pesnik je nekoč nekje zapisal:

*Moja misel je žalostna ko zapuščen čas,
moja misel je mrzla ko zimski mraz.*

Te besede verno slikajo tragedijo, ki nam je iztrgala pet gorskih reševalcev, soplezalcev, planinskih tovarišev in vzgojiteljev.

Vrv je visoko v ostenju Turske gore povezala različne ljudi: zdravnika, ravnatelja, inšpektorja policije, zavarovalnega cenilca in inženirja kemije. Ne le različni poklici, tudi po značajih ste sestavljali šopek, ki je simboliziral večno resnico, da se v gorah brišejo razlike med delavci in direktorji, študenti in profesorji, levimi in desnimi. Vas — tako kot vse gorske reševalce — je družilo poleg ljubezni do gora še plemenito, človekoljubno, tvegano in požrtvovalno poslanstvo — pomagati v gorah tistim, ki so pomoči potrebni. V tem ste bili in ostali veliki.

Ironija usode ali naključnega trenutka, izbor je v vsakem od nas, je nanescila, da se je potrdilo reklo, da pomote velikih niso nikoli majhne. Vrv, ki med alpinisti predstavlja simbol življenja, se je prelevila v svoje nasprotje. Vrv, ki naj bi povezovala vaša življenja, da bi bili močnejši in varnejši, vas je dejansko uklenila in odpeljala v smrt.

Večer planinskih pesmi

Na dvorišču starodavnega gradu v Škofji Loki je bil 21. junija večer planinskih pesmi, ki sta ga ob 90-letnici in občinskem prazniku pripravila Planinsko društvo in Občina Škofja Loka. Glavni organizator je bil pevski zbor Lubnik iz tega mesta in predvsem njegov zborovodja **Tomaž Tozon**, ki je povabil pevske skupine iz Avstrije, Italije in Slovenije. Dvorišče je bilo kljub deževnim grožnjam polno navdušenih poslušalcev, ki so s ploskanjem bogato nagrajevali izvajalce.

Hudo se mi je poslavljati od vrstnikov na vrhuncu življenjske poti v letih, ko se mladostni elan prepleta z modrostjo zrelih let. Ni ga v dvorani, ki ne bi nosil z vami delčka skupnega. Odslej neizogibno ostajajo stvari, ki smo si jih delili, le še spomini. Trpki in boleči. Pravijo, da umremo tolikokrat, kolikor ljubljenih oseb nam umre. Ta teden smo potemtakem vsi nekajkrat umrli. Največ so izgubile vaše matere, očetje, bratje, sinovi in hčere. Trinajst otrok od torca naprej zaman čaka, da boste razveselili dom s toplino. Vaš odhod na pot, od koder ni vrnitve, jim daljša dni in še bolj noči.

Tudi z vami smo že nekaj časa modrovali, da so v slovenske gore množice obiskovalcev poleg ostalih izkrivljenih predstav prinesle varljiv občutek varnosti in podcenjevanja gore. Načrtovali smo, kako spremeniti zavest večine obiskovalcev, da je gora kraljestvo svobode, kjer odkrijemo resničnost preprostega, človeškega in naravnega življenja, ki je daleč od otopelga in surovega potrošniškega sveta. In prišli do tega, da je vzgoja najboljša dediščina. Zato smo se srečevali na tečajih in izpopolnjevanjih, kjer ste predvsem mladim vlivali abecedo gorniških zank in ugank. Tudi vi ste nam pomenili neusahljiv vir strokovnega znanja. Skupaj smo verjeli, da je potrebno mlada drevesa kar naprej obrezovati, da ravna zrasejo.

In kot bi se gorske vile zarotile, v zadnjih letih smrt bolj kosi med vami, ki ste v gorah vzor; med izkušenimi alpinisti in prekaljenimi gorskimi reševalci. Kot bi gora le vam, ki naj bi vam bile znane vse njene skrivnosti in pasti, želela obesiti davek podcenjevanja. Kot bi le vam naložile kruto kazen za množice, ki so preplavile njihove gorske trate in višave ter zmotile njihov mir.

Tragičen dogodek v ostenju Turske gore je daleč najhujša nesreča med reševalci. V zgodovini slovenske planinske organizacije nismo doslej naenkrat zgubili toliko prekaljenih, sposobnih mož kot tokrat. Samo nesreča v Špiku pred 45 leti, ko so nekaj dni ugašala življenja petih alpinistov, se po tragičnosti primerja z vašo. Nesreča ni plug, pa vendar brazde orje. In brazde vaše nesreče bodo zagotovo globoke in trajne. Praznine, ki ste jih zapustili v postajah Gorske reševalne službe in planinskih društvih, že čutimo. Mladi pogrešajo stroge, a pravične vzgojitelje, gospodarjem bodo manjkali pari rok, plezalcem soplezalci, tovarišija za vzpone bo skromnejša, skupne poti bodo osamljene.

S svojo profesionalnostjo, čeprav ste bili amaterji, ste nam dajali občutek varnosti v gorah. Zavoljo tega smo se v gorah počutili bolj sproščeno, vedoč, da ste na dosegu roke, če se nam bo kaj pripetilo. Tragično je, da je vaša smrt kruto pokazala pomen vaših besed, da gore ne smemo podcenjevati, ker je lahko vsaka napaka usodna. Ker je v vseh nas, ki smo na tem bregu črte življenja, ljubezen do življenja močnejša od ljubezni do gora, bomo odslej morebiti stopili korak nazaj v naših drznih načrtih in bolj previdno stopali po gorskih poteh. Brazgotina vaše nesreče nas bo vedno spominjala in opominjala.

Slava vašemu spominu!«